Johtaja Mikko Koiranen
Suunnittelupäällikkö Jenni Leppälahti

Tarkastusvaliokunta

Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätös, toimintakertomus ja kirjanpito 2018

Poimintoja pääjohtaja katsauksesta

Tarkastusviraston uusi strategia luotiin innostavassa vuoropuhelussa sidosryhmiemme ja koko henkilöstön kanssa. Tarkastusala ja tarkastustiedon hyödyntäminen muuttuu lähivuosina ripeästi, sillä automatisaatio ja data-analytiikan yleistyminen muokkaavat toimintatapojamme. Tämän vuoksi osaamisen kehittäminen ja yhteistyö painottuvat yhä vahvemmin tarkastusviraston kehitystyössä. **Meillä ja sidosryhmillämme on yhteinen tavoite: haluamme, että valtiontalous on kestävällä pohjalla ja että sitä hoidetaan tuloksellisesti ja säännösten mukaan niin lyhyellä kuin pitkällä aikajänteellä.** Autamme tarkastuksiin osallistuvia organisaatioita tunnistamaan toiminnastaan kehittämiskohteita ja oppimaan aiemmista ratkaisuistaan.

Poliittisten päätösten valmistelu, päätöksenteko ja päätösten onnistunut toimeenpano edellyttävät sitä, että poliitikoilla ja virkamiehillä on mahdollisimman yhtenäinen ymmärrys käsiteltävistä asioista. Jotta yhtenäinen ymmärrys voisi syntyä, tarvitaan riittävän kattavaa tietoperustaa ja näkemystä asian laajemmista seurauksista ja vaikutussuhteista. Sama pätee myös hallintopäätöksiin. Vaikutamme tarkastustoiminnallemme siihen, että päätöksenteon pohjana oleva valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon tietoperusta on luotettava ja hyvälaatuinen. Meneillään olevat merkittävät muutokset valtion taloushallinnossa, ohjausjärjestelmissä, politiikkavalmistelussa ja hallinnon rakenteissa asettavat yleisen luottamuksen ilmapiirin valokeilaan. **Tarkastus- ja asiantuntijatyöllämme vaikutamme siihen, että veronmaksajat sekä suomalaisen yhteiskunnan kanssa toimivat kansainväliset tahot luottavat suomalaisen valtionhallinnon kykyyn toimia avoimesti, tuloksellisesti ja taloudellisesti kestävästi.** Tämä luottamus vahvistaa niin yhteiskuntarauhaa, veronmaksuhalukkuutta, hyvinvointia kuin Suomen kilpailukykyäkin.

Vaikuttavuustavoitteemme kuvastavat haluamme tukea ja turvata julkisen hallinnon kestävää uudistumista ja julkisen talouden kestävyyttä.

1 Vaikuttavuus- ja tulostavoitteet

Tarkastusvirasto tukee eduskuntaa sille kuuluvan lainsäädäntö-, valvonta- ja valtiontaloudellisen vallan käytössä. Tarkastusvirasto vaikuttaa yhteiskunnallisesti siten, että valtion taloudenhoidon tuloksellisuus paranee ja luottamus niin päätöksenteon tietoperustaan kuin suomalaisen valtionhallinnon avoimeen, tulokselliseen ja kestävään toimintaan vahvistuu entisistään. Olemme asettaneet toiminnallemme seuraavat yksitoista tavoitetta:

1 Tuotamme päätöksentekijöille toiminnan kehittämiseen ajankohtaista ja olennaista tarkastus- ja valvontatietoa

Mittari: yksikön itsearviointi: TF, TL, sidosryhmäkysely

Arvio: Tavoite on toteutunut hyvin. Sidosryhmäkyselyissä on nostettu esiin erityisen positiivisena asiana tarkastusviraston tulevaisuuteen katsovan konsultoivan otteen lisääntyminen. Tarkastusraporttien

esiin nostot toimintaympäristön muutostarpeista koetaan olennaisina ja raporttien tulkinnat valtionhallinnon heikkouksista ja vahvuuksista tärkeinä. Päätöksentekijöille tuotetaan ajankohtaista ja olennaista tietoa, koska tarkastukset kohdennetaan valtion- ja kansantalouden riskianalyysin mukaisille pääriskialueille.

2 Toimintamme vaikuttaa merkittävästi siihen, että valtion taloudenhoidossa noudatetaan lakia ja eduskunnan päätöksiä, erityisesti valtion talousarviota sekä hyvän hallinnon periaatteita

Mittari: yksikön itsearviointi: TF, TL, sidosryhmäkysely

Arvio: Tavoite on toteutunut hyvin. Tarkastuksen vaikuttavuus on ollut ennaltaehkäisevää, vastuullistavaa, varmentavaa sekä toimintaa suositusten kautta kehittävää.

3 Vaikutamme julkisen talouden ja hallinnon kestävään uudistumiseen

Mittari: yksikön itsearviointi: TF, TL, sidosryhmäkysely

Arvio: Tavoite on toteutunut hyvin. Sidosryhmäkyselyn tulosten mukaan tarkastusviraston raportoinnissa tuodaan hyvin esiin hyvin toimintaympäristön muutostarpeet sekä valtionhallinnon heikkouden ja vahvuudet. Tulevaisuuteen katsova ote raportoinnissa vaikuttaa positiivisesti julkisen talouden ja hallinnon kestävään uudistumiseen.

4 Tarkastuskohteiden palaute tarkastuksenaikaisesta vuorovaikutuksesta on hyvää

Mittari: sidosryhmäkyselyn tulokset

Arvio: Tavoite on toteutunut erittäin hyvin. Tarkastusviraston sidosryhmät arvostavat sekä tiivistä yhteistyötä että vuoropuhelua tarkastuksen aikana. Tarkastajien monipuolinen rooli ja aktiivinen keskustelu sekä viestintä eri foorumeilla on koettu positiivisena asiana.

5 Tarkastuksen kohteeksi valitut aiheet käsitellään valtiontaloudellisesta näkökulmasta

Mittari: yksikön itsearviointi: TF, TL

Arvio: Tavoite on toteutunut melko hyvin tai hyvin. Tuloksellisuustarkastuksen ja finanssipolitiikan tarkastuksen arvioinnin mukaan tavoite on toteutunut melko hyvin. Valtiontaloudellinen näkökulma ilmenee yksittäisissä tarkastuksissa tarkastelujen kohdistumisena valtiontaloudellisiin asioihin sekä tarkastelutapana, joka läpäisee kauttaaltaan analyysejä. Tilintarkastuksen ja laillisuustarkastuksen osalta tavoite on toteutunut hyvin, ja tarkastukset kohdennetaan Valtiontalouden tarkastusviraston vahvistaman tarkastussuunnitelman mukaisesti.

6 Johtopäätökset ja kannanotot perustuvat systemaattisesti sovellettuihin laadullisiin ja määrällisiin tiedonmuodostusmenetelmiin

Mittari: yksikön arviointi: TF, TL, tieteellisen neuvoston arviointi

Arvio: Tavoite on toteutunut hyvin. Tuloksellisuustarkastuksen ja finanssipolitiikan tarkastuksen yksikköön vuonna 2016 perustetun menetelmätuen toimintaa on kehitetty vahvistamaan määrällisten tietoaineistojen ja analyysien käyttöä tarkastuksissa. Menetelmätuen yhteyteen on liitetty esiselvitysten laadunvarmistus. Lisäksi tarkastushenkilöstöä on koulutettu tarkastuskriteerien valinnassa. Tarkastuksissa noudatetaan tarkastusviraston yleisiä, ISSAI-standardeihin perustuvia tarkastusohjeita ja tarkastuslajikohtaisia ohjeita.

7 THB-tulokset ovat vähintään vertailuryhmän tasoa: yleinen tulos, sekä eriteltyinä johtaminen ja esimiestyö, tyytyväisyys palkkaukseen, työilmapiiri ja työhyvinvointi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kuormittuneisuus

Mittari: THB-kysely THB -kysely toteutetaan joka toinen vuosi. THB-kyselyä ei toteutettu vuonna 2018, joten kertomusvuodelta ei ole tuloksiin perustuvaa arviota.

8 Sairauspoissaolojen määrä ei ylitä valtionhallinnon yleistä tasoa

Mittari: kaikkien sairauspoissaolojen määrä / henkilötyövuosi

Toteutuma: Sairauspoissaolojen määrä (8,1 pv/htv) alitti valtionhallinnon yleisen tason (8,5 pv/htv).

9 Osaamisen kehittämiseen käytetään keskimäärin 10 htp/htv

Mittari: työajanseuranta, osaamisen kehittämiseen käytetyt henkilötyöpäivät

Toteutuma: Osaamisen kehittämiseen käytetty aika alittaa tavoitetilan. Vuonna 2018 koulutukseen käytettiin 8,6 htp/htv.

10 Osaamiskartoituksen mukainen osaamistasoindeksi (osaamistaso) kehittyy myönteisesti

Mittari: osaamistasoindeksi

Arvio ja toteuma: Tavoite on toteutunut melko hyvin. Osaamistasoindeksin kokonaiskeskiarvo oli vuoden 2018 lopussa 7,85 (asteikko 1–10). Osaamistasoindeksi (osaamistaso) on pysynyt samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

11 Tuloksellisuustarkastukset, finanssipolitiikan tarkastukset ja laillisuustarkastukset valmistuvat suunnitellussa määräajassa ja tarkastusten toteutuneet htp:t eivät ylitä tarkastuksen aloittamiseksi tehdyn suunnitelman htp:ä. Tilintarkastukset valmistuvat yksikön suunnitelmassa määriteltyyn määräaikaan mennessä.

Mittari: suunnitelmat

Toteutuma: Tuloksellisuustarkastusten ja finanssipolitiikan tarkastusten suunnitellut läpimenoajat ylittyivät 71 prosentissa tarkastuksista (41 prosentissa vuonna 2017; 60 prosentissa vuonna 2016). Toteutuneet työpäivät ylittivät suunnitellut 65 prosentissa tarkastuksista (47 prosentissa vuonna 2017; 67 prosentissa vuonna 2016).

2 Toiminnan tuottavuus, taloudellisuus ja tehokkuus

Strategisten taloudellisuustavoitteiden saavuttamista ja määrärahatason sopeuttamista varten tarkastusvirasto on käynnistänyt vuonna 2010 vakaus- ja tehokkuusohjelman, jonka avulla on ollut tarkoitus varmistua ennakolta viraston kilpailukyvystä ja turvata tarkastustoiminnan tarkoituksenmukaiset toimintaedellytykset ennen ulkoista pakkoa. Vakaus- ja tehokkuusohjelma käynnistettiin, jotta tarkastusvirasto voisi kestävällä tavalla vastata eduskunnan odotuksiin eduskunnan henkilöstösäästöistä. Vakaus- ja tehokkuusohjelma koskettaa erityisesti henkilöstöresursseja, sillä henkilöstökulut ovat noin 80 prosenttia tarkastusviraston toiminnan kokonaiskuluista.

Suoritepäivän hinta

Suoritepäivän hinnalla mitattuna tarkastusviraston toiminnallinen tehokkuus on parantunut jatkuvasti vakaus- ja tehokkuusohjelman käynnistämisen ja tarkastusviraston siihen sisältyvien toimenpiteiden

avulla. Suoritepäivän hinta on laskenut vuodesta 2010 vuoteen 2018 verrattuna 9,7 %. Tarkastusviraston ulkoisten suoritteiden hinta henkilötyöpäivää kohden nousi vuoden 2017 yhteensä 703 eurosta kertomusvuoden 719 euroon. Ulkoisen suoritepäivän hinta nousi siten 2 prosenttia. Viraston toiminnan kustannukset nousivat 0,5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna.

Työaika ulkoisille suoritteille

Ulkoisille suoritteille käytetyn työajan määrä edellisen vuoden 21 383 henkilötyöpäivästä kertomusvuoden 21 004 henkilötyöpäivään.

Määrärahat toimintamenoihin vuosina 2012 - 2018

Tarkastusvirasto on saanut uusia tehtäviä ilman, että virastolle olisi osoitettu lisämäärärahoja näiden tehtävien hoitamiseen. Tarkastusviraston toimintamenoihin osoitetut määrärahat ovat vuodesta 2012 – 2018 olleet samalla tasolla 13 325 000 – 15 460 000 euroa. Vuoden 2018 määräraha on 14 937 000 euroa.

2.1 Tilinpäätösanalyysi

2.1.1 Rahoituksen rakenne

Vuoden 2017 tilinpäätökseen verrattuna rahoituksessa ei tapahtunut muutoksia. Tarkastusviraston menot katettiin viraston toimintamenomomentilta 21.40.01 ja arvonlisäveromenot momentilta 21.40.29.

2.1.2 Talousarvion toteutuminen

Tarkastusvirastolle myönnettiin vuodelle 2018 toimintamenoihin 14 937 000 000 euroa (15 325 000 euroa vuonna 2017). Toimintamenomomentilta siirtyi seuraavalle vuodelle 2 251 536 euroa, joka on 191 147 euroa edellisen vuoden siirtyvää erää suurempi. Tarkastusvirastolle myönnettiin vuodelle 2018 arvonlisäveromenoihin 590 000 euroa, jonka käyttö oli 510 517 euroa.

2.1.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tarkastusviraston toiminnan kulut laskivat vuoteen 2017 verrattuna 1,0 prosenttia. Tarkastusviraston kuluista vuonna 2018 oli henkilöstökuluja 77,5 prosenttia (74,4 prosenttia vuonna 2017). Henkilöstökulut nousivat 3,1 prosenttia (laskivat 4,2 prosenttia vuonna 2017). Henkilöstökulujen jälkeen seuraavaksi suurimmat kuluerät olivat palvelujen ostot 12,3 prosenttia (11,7 prosentti vuonna 2017) ja vuokrat 4,3 prosenttia (6,4 prosentti vuonna 2017). Vuokrat laskivat 32 prosenttia ja 313 000 euroa vuoteen 2017 verrattuna

2.1.4 Tase

Tarkastusviraston taseessa ei ole olennaisia muutoksia edelliseen vuoteen 2017 verrattuna.

3 Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Eduskunnan tilintarkastajat ovat lausunnossaan esittäneet, että tarkastusviraston tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.